

gregationes, ordines nominentur. Ordo autem in eo consistit, ut omnes regulam eandem sequantur, sive scriptam, sive viventem, quæ est Præpositus, sive Abbas, sive Prior, sive Minister, sive Major, sive Pater nominentur. Illæ autem vere sunt congregationes reformatæ, in quibus, ut loquitur Sanctus Augustinus in libro de moribus Ecclesiæ, « Præpositi magna in imperando auctoritate, et subditi magna in obediendo voluntate sunt præditi, » et ut S. Bernardus scribit in libro de præcepto, et dispensatione, ubi omnes magistræ regulam sequuntur, ut nihil omnino contra regulam nihil contra Præpositi voluntatem, quæ est regula vivens, a subditis fiat, nisi forte quod imperat Præpositus, contra manifestum Dei præceptum esse delegatur: tunc enim cum Apostolis libere dicendum est, *Obedire oportet magis Deo, quam hominibus*. Quinto, vites humi repunt, nisi ulmo vel palo, vel alii stabili fulcro adjungantur. Id vero significat, debere Monachum in tam difficili, et perfecto vitæ genere de suis viribus omnino diffidere, et in auxilio Domini valde confidere memorie verborum Domini, *Sine me nihil potestis facere, et verborum Apostoli: Omnia possum in eo, qui me confortat*. Sic enim fiet, ut semper in oratione defixus, et oculos habens ad Dominum, sub obedientiæ jugo non cadat nec fatigetur, sed experiatur, jugum Domini, esse jugum suave, et onus leve. Postremo, vitis quamvis deformis, fragilis, distorta, et ad omnia fere inutilis; tamen fructum gignit valde pretiosum, et suavem, videlicet vinum, quod lætificat Deum, et homines: sed si fructum hunc non ferat, tamquam lignum inutile, ad ignem adjudicatur. Ita prorsus homo religiosus, si sit qualis esse debet, et munere suo recte fungatur, fructum profert gratissimum Deo, et hominibus; quia in omni opere, in omni loco, et in omni tempore Deum glorificat, et sacrificium obedientiæ illi offert: obedientia enim, quæ redditur præpositis propter Deum, Deo ipsi redditur, dicente Domino: *Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit*. Porro obedientiam sacrificium esse et sacrificium Deo gratissimum, docet Samuel cum ait: *Melior est obedientia, quam victima, et rationem reddit Sanctus Gregorius, dicens: « Quia per victimas aliena caro, per obedientiam voluntas propria mactatur. » Cogitet igitur et expendat qui potest, quam ingentem acervum meritorum apud Deum*

plius religiosus acquirat, qui quicquid agit, ex obedientia agit, ac per hoc tot quotidie offert sacrificia, quot facit opera, et contra cogitet, et expendat, quantum thesaurum meritorum amittat religiosus malus, qui vel præposito suo invito obedit, vel propria voluntate gaudens præpositorum imperio, id est, Christi ipsius imperio parere detrahit.

Quæ cum ita sint, omnes Præpositos ordinum religiosorum, et precor et obsecro, ut si ex animo deplorant ordinum suorum detrimenta, quæ ex relaxatione proveniunt, toto animo, et omnibus viribus in reformationem incumbant, et quos primi Patres in Christo filios genuerunt, ipsi cum Apostolo Paulo iterum parturiant, donec Christus pauper et castus, et obediens reformetur in ipsis. Acquirent enim, si hæc fecerint, coram Deo, et hominibus gloriam sempiternam: sin autem opus tam necessarium forte neglexerint, reddent rationem Domino: et utinam non rei fiant omnium peccatorum, quæ relaxatione durante, fiunt a regularibus sibi subjectis, et omnium scandalorum, quæ propter mala eorum exempla patitur populus Christianus: nec solum populus Christianus, sed etiam populi Turcarum, et Hæreticorum, apud quos blasphemiarum propter nos nomen Domini et Christi doctrina pessime vadit.

Ac, ut redigam in quatuor capita, eaque brevissima, quæ ad reformationem necessaria sunt; primum illud esse aio, ut non admittantur ad habitum, nisi illi, qui signa veræ vocationis ostendunt. Deinde, ut probatio maxime seria sit, et qui in probatione, divinam vocationem non probaverunt, omnino ad professionem non admittantur. Nam vitæ Christianæ perfectio, quanto est altior, tanto pertinet ad pauciores. Legant ii, ad quos ista pertinent, Joannem Cassianum in libro quarto de institutis renuntiantium, cap. 31. 32. 33. et 34. Tertio, ut sex virtutes supra nominatæ diligentissime excolantur et præpositi in omni virtutis genere exemplo suo præluceant. Denique, ut dent omnem operam ut sacrosancti Tridentini Concilii decretum illud saluberrimum, et maxime necessarium observetur, ut non plures ad ordinem admittantur quam qui sustentari possint ex redditibus, vel elemosynis ordinariis: tunc enim præpositi jure cogere poterunt subditos ad omnem proprietatem fugiendam, et execrandam, si ordo

ipse singulis ea præbeat omnia, quæ singulis necessaria sunt. « Ideo enim, ut S. Hieronymus scribit, non licebat Monachis antiquis aliquid petere, quia Præpositi necessitati singulorum magna providentiâ, et charitate præveniebant. »

CAP. VII.

De septimo fructu lacrymarum, qui est emendatio morum in populis.

Multitudo sæcularium, ut est multo numerosior quam sit multitudo clericorum, et regularium, sic etiam multo plures habent homines sæculares, qui eorum curam gerant, quam habeant clerici vel regulares: habent enim reges, et principes, qui vel per se, vel per Judices a se constitutos abundantiam, et pacem in populis conservent, quod postulabat a Deo David, cum diceret: *Fiat pax in virtute tua, et abundantia in turribus tuis*. Item habent eosdem reges et judices, qui puniant reos et protegant, ac tueantur justos, juxta illud ejusdem Prophetæ: *Deus, judicium tuum regi da, et justitiam tuam filio regis, judicare populum tuum in justitia et pauperes tuos in judicio*. Habent præterea Episcopos, et Pastores a quibus regantur, et pascantur in iis quæ pertinent ad doctrinam fidei, et opera bona, quibus regnum cœlorum acquiritur. Habent denique Monachos, et alios regulares, a quibus per orationes et sermones et sacramentorum administrationes, tamquam Episcoporum adjutoribus, non mediocriter adjuvantur. Quia tamen pluri sæculares his omnibus præsidis vallati, perditis moribus suis et se, et alios perdunt, et materiam lacrymarum satis magnam cultoribus suis præbent: facile poterunt principes pii et sancti Ecclesiastici, et regulares vere religiosi fructum non exiguum ex lacrymis suis carpere, si viscera misericordiæ induant, et dolentes perditioni tot millionum animarum excitentur ad auxilium magna sollicitudine porrigendum. Id quod primum exemplo vitæ suæ, deinde vigilantia super populi mores et facta, præstabant. Notum est, et omnium ore celebratum illud Ecclesiastici, *Qualis est rector civitatis tales inhabitantes in ea*: et illud poetæ:

..... Totus componitur orbis
Regis ad exemplum.

Et si hoc verum est de rege temporali quan-

to magis verum erit de Prælati spiritualibus, quibus dicitur ab Apostolo Petro: *Forma facti gregis ex animo, et ab Apostolo Paulo: Te ipsum præbe exemplum bonorum operum, et ad Timotheum: Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate?* Incredibile dictu est, quam facile populus a luxu, a pompis, a conviviis nimium sumptuosus, a ludis alearum, vel taxillorum, a cæteris corruptelis averterentur, si principes, et prælatos suos viderent delectari moderatione in rebus omnibus, et aversari supervacaneos sumptus in cœnis, in vestibus, in suppellectili pretiosa, in vasis aureis et argenteis. Et si diebus festis viri nobiles, ac potissimum principes, ut in quibusdam provinciis solent, nunquam omitterent, non solum in publicis templis assistere solemnibus celebrationi sanctissimi sacrificii, sed etiam frequentare post meridiem officium vespertinum cum multâ pietatis significatione, certe populus quoque honori sibi duceret, non versari festis diebus otiosos in foro, et multo minus vacare potationi in tabernis, sed frequentare templa, orationi insistere, verbum Dei audire, et alias probi Christiani functiones obire. Denique si principes tam Ecclesiastici, quam politici magnam sollicitudinem gererent purgandi civitatem vitis omnium generum, et ornandi virtutibus contrariis, corripiendi inquietos, et hortandi pusillanimes, puniendi facinorosos, præmiis afficiendi bonos, laudibus ornandi bene meritos; certe difficile non esset multos populares ad viam salutis revocare, qui, vigilantia rectorum deficiente, turmatim ad inferos properant. Et quemadmodum Apostolus Paulus de subditis suis dicit, *Gaudium meum, et corona mea*, quoniam, in spiritu cernebat incomparabile gaudium, et lucidissimam coronam sibi parari ex ea sollicitudine, qui tam multas animas Christo lucrificaverat: sic omnino boni prælati, et boni principes dubitare non debent quin gaudium maximo, et pretiosissima corona donandi sint a Domino, si populum ejus, diligentia, et sollicitudine sua ad portum salutis adduxerint. Sed contra etiam timere eos necesse est supplicium supra quam dici potest horrendum, atque terribile, si negligentia ipsorum animæ pereant, pro quarum salute Christus sanguinem fudit.

CAP. VIII.

De octavo fructu lacrymarum, qui est multiplex opus misericordiæ.

Scriptissimum in libro superiore, vere præsentem vitam esse vallem lacrymarum, cum miseris gravissimis, et plurimis ita redundet, ut nihil fere præter miserias continere videatur. Quid enim est in hac vita vacuum miseria, si morbi paupertas, et abjectio, sive servitus magnæ miseriæ sunt, et eorum contraria, bona valetudo, divitiæ, et dignitates, atque imperia miseriæ sint prioribus sæpe majores? Verum tamen istæ ipsæ miseriæ, si misericordiam in nobis excitent, quemadmodum si attente considerentur excitare solent, plurimi, et maximi inde fructus existunt: pariet enim misericordia, velut arbor fecundissima, fructum eleemosynæ erga pauperes, consolationis erga ægrotos, exhortationis erga captivos, et abjectos; preces ardentis pro periculis ingentibus, in quibus versantur divites, benevolentes, et omnes in sublimitate constituti. S. Job de se ipse dicit: *Ab infantia crevit mecum miseriatio, et de utero matris meæ egressa est mecum.* Audiamus nunc quos fructus pepererit ista miseriatio. *Si negavi, inquit, quod volebant, pauperibus et oculos viduæ expectare feci: si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea; si desepi percuntem eo quod non haberet indumentum, et absque operimento pauperem: si non benedixerunt mihi latera ejus, et de velleribus ovium mearum calefactus est humerus meus a junctura sua cadat, et brachium meum cum suis ossibus confringatur.* Et alibi: *Oculus fui cæco et pes claudò, pater eram pauperum, et causam, quam nesciebam diligentissime investigabam, conterebam molas iniqui et de dentibus illius aufereram prædam.* Hæc ille, qui non solum adjuvabat pauperes communicando cum illis bona sua, cibum, vestes, et alia id genus, sed etiam adjuvando consiliis, id enim significat illud, *Oculus fui cæco et pes claudò:* sed etiam defendendo ab oppressoribus et calumniatoribus, quasi prædam eripiendo a dentibus bestiarum. Quanti autem sint meriti apud Deum opera misericordiæ, docent promissiones amplissimæ in Scripturis sanctis, habent enim eleemosyna testimonium a sapientibus, a Prophetis, ab Apostolis, ab Angelis, a Deo. Salomon sapientissimus, in libro Proverborum sic loquitur: *Qui dat pauperibus nun-*

quam egebit. Id quod confirmat S. Basilius in oratione ad divites elegantissime pu-teorum ex quibus si frequenter aquæ hauriantur semper copiosiores, et puriores emanant, si vero immotæ conserventur putrescunt, atque decrescunt. Tobias ipse quoque valde sapiens: *Ex substantia tua, inquit, fac eleemosynam, et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet, ut nec a te aver-tatur facies Domini.* Eleemosyna ab omni peccato, et a morte liberat et non patietur animam ire in tenebras. Deus bone, quanta est hæc promissio? Sed adjungit præterea idem Tobias: *Fiducia, inquit, magna erit coram summo Deo eleemosyna omnibus facientibus eam, cui subscribit Beatus Cyrianus in sermone de eleemosyna, dicens eam esse solatium grande credentium, et securitatis nostræ salutare presidium.* Daniel Propheta regi infideli sic loquitur: *Peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum; forsitan ignoscet Deus delictis tuis.* Isaias Propheta: *Frangere, inquit, esurienti panem tuum, et egenos vagosque inducere in domum tuam: cum videris nudum, operi eum, et carnem tuam ne desperes. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum et sanitas tua citius oriatur, et anteibit faciem tuam justitia tua, et gloria Domini colliget te. Tunc invocabis, et Dominus exaudiet, clamabis et dicit ecce adsum.* Hæc Isaias. Quæ promissio consolationem plane admirabilem continet: pollicetur enim Deus misericorditer eleemosynas largientibus, lumen divinum mentibus, quale afferre non solet oculis corporis sol mane exorrens: item sanitatem spiritualem voluntati, id est, purgationem a morbo peccati: præterea opera bona quæ sequuntur justificationem et gloriam ac laudem quæ inde sequitur apud Deum et homines: hoc enim significant illa verba, *Anteibit faciem tuam justitia tua et gloria Domini colliget, id est, circumdabit te,* denique promptissimum Deum ad exaudien-das preces, quod clarius explicat editio Septuaginta Interpretum, quæ sic habet: *Tunc clamabis, et Deus exaudiet, adhuc loquente te dicit, ecce adsum,* id est, antequam finem imponas orationi, aderit Deus, ut exaudiat. Apostolus Paulus in priore ad Timotheum, brevi sententia multa complectitur, cum admonet divites ut facile tribuant, et communi-cent, et thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant veram vitam, ubi eleemosynam vel esse pretiosum fundamentum veræ vitæ, quæ post hanc vi-

tam erit: nam thesaurizare fundamentum veræ vitæ, nihil aliud est, nisi acquirere paucis nummis thesaurum incomparabilem, qui satis sit ad fundamentum ponenda, vel paranda, quibus nitatur fabrica æternitatis, seu vitæ sempiternæ, quæ sola est vera vita; quam enim nunc ducimus, ea nihil est nisi vapor vitæ ad modicum parens et profusus evanescens. Audiamus nunc testimonium Angeli Raphaelis loquentis ad Tobiam: *Eleemosyna, inquit, a morte liberat et ipsa est quæ purgat peccata et facit invenire misericordiam, et vitam æternam.* Hæc Angelus sanctus, qui nos decipere non potest, cum veritatem in fonte suo videat, et nos sincerissima charitate diligit. Denique Christus, qui sapientia Dei est, et Deus est, passim in Evangelio præmia maxima eleemosynæ pollicetur. *Vade, inquit, vende, quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in celo.* Quis capiat tale hærum sit pro paucis panibus, vel nummis quos omnino in morte dimissuri sumus acquirere thesaurum in cælis numquam peritum? Idem Dominus in Judicio novissimo promittit se regnum celorum daturum nominatim iis, qui cibum, vel potum, vel indumentum, vel hospitium vel visitationem in agritudine, vel in carcere tribuerunt. Ac ut intelligamus, hæc opera misericordiæ sibi gratissima fuisse, et mercedem incomparabilem meruisse, adjungit: *Quod uni ex minimis istis fecistis mihi fecistis.*

Hæc igitur sunt testimonia divina atque certissima de promissionibus præmiorum, quæ per opera misericordiæ comparantur. Ex quibus intelligi potest, quantus sit fructus veræ misericordiæ erga proximum, quam flebilis consideratio egestatis, ægrotationis, et aliarum corporalium ærumnarum in corde meditantis excitare solet. Sed non minor existet fructus misericordiæ si quis attente cogitet pericula divitiarum, et principum avarorum. Siquidem erga priores illos exercenda sunt opera misericordiæ corporalia: erga istos vero spiritualia, quæ sunt admonitio, consilium, oratio. Isti enim, ut de Martha loquitur Dominus, solliciti sunt, et turbantur erga plurima, ut vix otium inveniant legendi, vel audiendi, vel cogitandi quæ ad vitam æternam pertinent. Itaque indigent prudenti admonitore, qui eis opportuno tempore suggerat, quanti referat sæpe mentem reflectere ad ea, quæ præ manibus habent. Multi enim divites toti sunt in conservandis, et augendis opibus occupati, qui si aliquando serio co-

gitarent, se a conditore Deo ad longe altiora opera, id est, ad multo majores divitias comparandas fuisse creatos, fortasse cum Salomone dicerent: *Cum me convertissem ad universa opera, quæ faciunt manus meæ* (vide licet ad palatia, hortos, piscinas, ad multiplicationem auri, argenti, ad armenta et magnos ovium greges, ad agros et vineas, et prata, et sylvas), *In quibus frustra sulaveram, vidi in omnibus vanitatem, et afflictionem animi, et nihil permanere sub sole.* Multi quoque sunt principes, tum Ecclesiastici tum sæculares, qui sic distenduntur in aliis regendis, et gubernandis, ne dicam in amplianda jurisdictione, vel imperio, ut obliviscantur animæ propriæ, et salutis æternæ, qui, si admonitorum sapientem ex Dei magna benigne-tate sortirentur, qualis fuit Sanctus Bernardus erga Eugenium Papam, fortasse et res publicas felicius gubernarent, et propriam animam diligentius excolerent et propter bona temporalia non amitterent sempiterna. Quod vero attinet ad consilium magnum misericordiæ, opus est viris magnis non assentari, non loqui placentia, sed fidele consilium dare: et fortasse nulla re magis indigent viri magni, quam fidelis consiliario, qui non timeat vera loqui, et qui magis formidet excidere a gratia Dei, quam a gratia Principis. De hæc re sic loquitur Ecclesiasticus: *Multi pacifici sint tibi et consiliarius sit tibi unus de mille.* Quia videlicet pauci admodumveniuntur consiliarii, qui sciunt et velint utilia dare consilia, ut idem ipse Ecclesiasticus alio loco pluribus docet. Ubi præter alia anteposit consilium viri sancti consiliis multorum sapientium. *Animus, inquit, viri sancti enuntiat aliquando vera, quam septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum.* Et in eodem loco idem auctor sapienter monet, ut non accipiamus consilia ab iis, qui ob inopiam, vel alia de causa posunt ad propriam utilitatem consilium detorque-re. *A consiliario, inquit, serena animam tuam. Prius scito, quæ sit ejus necessitas: et ipse enim animo suo cogitabit, hoc est, non eis facilis ad consilia capienda, nisi noveris integritatem consilii. Primum exquire, an aliqua egestate prematur, qui tibi offertur consiliarius, facile enim ille cogitabit, quomodo in rem suam consilium derivet. Itaque magnum est opus charitatis, recta consilia principibus dare, et magna felicitas est ejus principis, qui fideles consiliarios sortitus est. Neque excusantur principes apud Deum, si*

ob infidelitatem consiliariorum et administratorum, rempublicam non bene gubernent: quia tenebantur diligenter investigare quales sint quos ad consilium, et res gerendas adhibent.

Restat oratio apud Deum, quod est opus misericordiæ commune omnibus et securum et facile. De hoc officio loquitur Apostolus in priore ad Timotheum, dicens: *Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, et omnibus, qui in sublimitate sunt, ut quietam, et tranquillam vitam agamus.* Ubi Apostolus posteaquam dixerat: *Pro omnibus hominibus* subiungit, *Pro regibus*, etc. quia qui orat pro regibus, et cæteris in sublimitate constitutis, non solum orat pro utilitate, vel necessitate propria principum, sed pro utilitate, vel necessitatibus omnium hominum. Siquidem a prudentia, et probitate principum pendet bona gubernatio, ac per hoc quies, et tranquillitas, pax, et abundantia, pietas in Deum et charitas in proximos, atque adeo omnis humana felicitas. Sed est præterea specialis ratio orandi pro principibus, sive sæcularibus sive Ecclesiasticis, ingens periculum, in quo versantur omnes, qui sunt in sublimitate constituti. Nam qui in alto loco sedet, vel ambulat, facile est ut capitis vertiginem patiatur, et cadat, et quo altius est præcipitium, tanto secum trahit gravior exitium. Certe si videremus funambulū aliquem ex edita turri ad aliam æque editam turrim per funem properare; ex naturali commiseratione clamaremus: Domine, adjuva illum, et ad funambulū: Vide quomodo caute ambules. Ac ut similitudinē graviores, et statui principum, et prælatorum magis accommodatam adducamus, si quis iter facere cogere per pontem angustissimum, et sine spondis, cui flumen profundum, et horribile subiaceret, ut esset facilissimum labi deorsum, et sursum emergere difficillimum, nemo certe ejusmodi spectaculum cernere posset sine ingenti commiseratione, et horrore, et sine clamore ad illum ut caute ambularet, et ad Deum, ut eum de tanto periculo liberaret. Pons angustissimus est via justitiæ, et virtutis, virtus enim est quasi indivisibilis linea, a qua non licet ad dexteram, vel sinistram declinare cum latitudinem nullam aut vix ullam habeat: unde Dominus ipse viam ad vitam æternam arctam esse docuit, cum ait: *Quam angusta porta est, et arcta via, quæ*

duci ad vitam, et pauci sunt, qui inveniant eam. Porro privati homines per viam quidem angustam ambulant, sed humi positam et jacentem ut non sit periculum ventorum, qui eos dejiciant, neque vertiginis, quæ caput debilitet et impellat ad casum: prælati vero et principes per pontem sublimem, et editam incedunt, ubi et ventus superbiæ regnat, et caput gravatum nimis curis vertiginis obnoxium habent et si forte labuntur, non in vicinam terram cadunt, sed in subiectum flumen magno impetu ruunt, et tam ingentium errorum et criminum rei, ut in profundissimam gehennam facillime demergantur. Et quis igitur nisi demens omnino talem celsitudinem desiderabit? et quis nisi ferreus, vel lapideus non miserabitur statum tam periculosum? Et tamen necesse est, tam in Ecclesia, quam in republica esse homines, qui ejusmodi periculis exponantur. Proinde ad nos pertinet pro hujusmodi personis assidue genere, et ex vera miseratione hunc fructum colligere, ut ardenti charitate pro illis clamemus ad Dominum, qui potens est, eos ab omni periculo liberare, faciens eos humiles in altitudine, justos in iudiciis, fortes in periculis, patientes in laboribus, non quaerentes quæ sua sunt, sed quæ subditorum; denique pios erga Deum, justos erga populos, sobrios erga seipsos.

CAP. IX.

De nono fructu lacrymarum, qui est refrigerium defunctorum.

Jam supra demonstravimus, in locis purgatoriis animas fidelium defunctorum esse plurimas, ac pene innumerabiles; easque longissimo tempore supplicii pene incredibilibus torqueri. Nunc fructum, qui ex ea consideratione decerpi potest, demonstrare volumus. Et quidem nemini dubium esse potest, quin ex ea consideratione, si scia et proluxa et attenta sit, et plena fide suscipiatur, exurgat vehementissima, et horroris plenissima commiseratio. Ex tali vero commiseratione dubitari non potest, quin existat in nobis desiderium ingens animas illas bonis, atque satisfactoriis operibus, oratione, jejunio, et elemosynis, ac potissimum sacrosanctæ oblatione Domini corporis et sanguinis adjuvandi. Est autem plane admirabile, quam lucrosa negotiatio, et tamen justissima, atque honestissima, nobis inde

proveniat. Ejusmodi enim negotiatio hæc est, qualis esset, si quis eandem pecuniam pluribus mercatoribus daret ad usuram et a singulis integrum fœnus acciperet. Explicemus hæc breviter. Orat quis pro defunctis, ex charitate, attente, pie, cum fide et fiducia impetrandi. Hic per modum meriti acquirit pro se lucrum æternæ vitæ. Est enim oratio bonum opus ac per hoc meritum æternæ vitæ, si ex charitate fiat; de quo luero loquitur Dominus in Evangelio, cum ait: *Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum et clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito, et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi: mercedem utique quæ merito respondet.* Deinde hæc eadem oratio per modum satisfactionis prodest animæ defuncti, pro quo funditur. Nam oratio est unum ex operibus laboriosis ac per hoc satisfactoriis, et cui per intentionem secundum usum et doctrinam Ecclesiæ applicatur, illi prodest. Denique per modum impetrationis prodest eidem defuncto, cujus liberationem, aut certe refrigerium a Domino poscimus. Id enim quod justus petunt a Deo per Christum, facile impetrant, dicente Domino: *Petite et accipietis, et rursum: Quidquid orantes petitis, credite quia accipietis, et fiet vobis, et iterum: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* En igitur triplex lucrum ex oratione pro defunctis. Sed addi potest etiam quartum. Siquidem animæ, pro quibus oramus, non erunt ingratae, cum venerint in celestem patriam, sed vicem reddent orando pro nobis. Porro jejunium quoque defunctis applicatum multiplex lucrum acquirit: nam ut opus meritum prodest jejunanti, dicente Domino: *Tu autem cum jejunas unge caput tuum, et faciem tuam lava ne videaris hominibus jejunans, sed Patri tuo qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi;* idem jejunium, ut opus satisfactorium applicatum defuncto eidem defuncto prodest. Non enim sine causa David, cum audisset interitum Saül Regis, et Jonathæ, et magnæ partis populi Dei, jejunavit cum omnibus suis comitibus usque ad vesperam. Denique prodest alio modo homini jejunanti, quoniam animæ defunctorum, cum ad regnum cœlorum pervenient non obliviscuntur benefactorum suorum, sed orant pro eis, et eorum oratio exaudietur, quia ex perfecta charitate procedet.

Jam vero elemosyna triplicatum etiam lucrum affert: nam primo prodest paupe-

ribus, quibus dantur elemosynæ, et eos amicos nobis facimus ut cum defecerimus, recipiant nos in æterna tabernacula. Deinde elemosyna defunctorum animis applicata, refrigerium illis affert, et eo beneficio ipsos quoque defunctos facimus nobis amicos, qui jus habent ad regnum cœlorum, et nos sanctis precibus suis sine dubio adjuvant. Tertio facit nobis elemosyna etiam Deum debitorem, dicente per Salomonem Spiritu sancto, *Qui miseretur pauperis, fœneratur Domino, et Christo in Evangelio confirmante et dicente: Te faciente elemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit elemosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.* Denique de sacrosancto sacrificio res est notissima eam oblationem prodesse offerenti, ut donum Deo gratissimum, prodesse fidelibus viventibus, et prodesse fidelibus defunctis. Illud etiam constat ex visionibus fide dignis, nihil magis expetere, et desiderare fideles defunctos, quam ut pro refrigerio vel liberatione sua offeratur Domino, cœlestis oblatio corporis et sanguinis Christi: de qua re legendus est Sanctus Gregorius libro quarto dialogorum, capite quinquagesimo septimo, et sequentibus. Legenda quoque historia Anglicana venerabilis Bedæ libro quinto, capite tertio decimo et legendæ epistolæ Petri Damiani ad Desiderium, ac denique legenda vita Sancti Nicolai de Tolentino apud Laurentium Surium, tomo quinto, ad diem Septembris decimam. Isti enim Beato Sacerdoti ostensa fuit aliquando ingens multitudo animarum, quæ supplicii et lacrymabili voce posebat ab eo sacrosancti mysterii celebrationem tanquam pœnarum purgatorii remedium principale. Habemus igitur, lacrum incomparabile posse nos acquirere, si pro defunctis orationes assidue fundamus, vel elemosynas pro ipsorum refrigerio pauperibus largiamur, vel pro eis jejunio, aliisque penitentiarum operibus satisficiamus, vel sacrificium Missæ pro eorum liberatione Domino offeramus. Sed multi sunt, qui prudentes sibi esse videntur qui ista vel non credunt, vel non considerant, et ideo prætermissa hæc utilissima negotiatio, pecunias vel recondunt, vel consumunt in usus malos, et hoc modo pecunias perdunt, et ipsi pereunt, et divitiæ, quæ poterant illis esse gradus ascensionis in cœlum fiunt gradus descensionis ad inferos. At, inquit, ista negotiatio imaginaria nobis esse

videtur, pecuniæ vero nostræ videntur, et tanguntur, et usibus humanis multis, magnisque deserviunt. Ita loqui decet homines qui sensibus corporis omnia metiuntur. Sed rogo te, quicumque es animalis homo, quando triticum seminas, certe triticum quod vides, perdis, et fructum, quem non vides, in messe colligendum expectas. At video, inquit, si non in re, saltem in spe: sic et ego dico tibi, pius Christianus videt in spe lucrum inestimabile ex modica elemosyna, quæ pauperibus hic tribuitur, in hoc tamen est magnum discrimen, quod spes tua incerta est quia potest impediri per nimiam siccitatem, per nimias pluvias, per vermes, bruchos, locustas, nebulas; et triticum ipsum jam collectum et congregatum in horreum per fures rapi, per mures corrodi, per humorem corrumpi potest. Spes autem pii viri, qui tenebatur Domino, cum miseretur pauperum, certissima est, neque uno modo corrumpi potest, nisi illam peccando ipse corrumpat. Verbum enim Domini manet in æternum. Ac ut loquamur de negotiatione pecuniarum, si forte tribus mercatori nummos aureos mille ut in eis negotietur pro se, et pro te; nonne multis periculis pecunias tuas exponis? nonne potest fieri, ut mercator ille cum omnibus mercibus mergatur in mari, vel spoliatur a piratis, vel per terram iter faciens incidat in latrones, vel ipse idem spe majoris lucri te circumveniat, et ad inopiam redigat? Certe ista pericula quotidiana sunt; et non unus, aut duo, sed plurimi dum sperant ex negotiatione divitias magnas coguntur bonis cedere, et ad magnas rei familiaris angustias rediguntur. At ex negotiatione cum Deo nulla pericula timenda sunt: neque ex largitione elemosynarum, sive ad ipsos inopes reficiendos, sive ad refrigerium defunctis afferendum, ullus unquam ad inopiam redactus vix legitur. Deus enim, qui se a nobis liberalitate vincere non patitur miris modis opes eorum adauget, quos pronos ad largiendum pauperibus videt. Exemplum nobis Salvator ostendit in multiplicatione panum, et piscium. Quoniam enim Apostoli quaque panes, et duos pisces, quos solos habebant, et qui eis sufficere vix potuissent, libenter obtulerunt in cibum pauperis turbæ, omnipotentia sua fecit Christus, ut turbis cibo abunde refectis, superessent copiosi duodecim pleni fragmentis panum, et piscium, qui discipulis ad multos dies ad cibum satis esse potuerunt. Multa exempla si-

milia in historiis de vita sanctorum inveniri possunt: sed instar omnium esse poterit historia Leontii Episcopi, in qua describitur vita Sancti Joannis Elemosynarii. Videtur enim Deus cum illo sancto viro quasi certamen instituisse, utrum plus Deus Joannes pauperibus distribuere, an Deus Joanni largiri, ut semper haberet in promptu unde distribueret. Sed hæc de fructu misericordiam erga defunctos satis esse poterunt.

CAP. X.

De decimo fructu lacrymarum, qui est contemptus mundi, et amor Dei.

Ex lacrymis, quæ fluunt ex amore summi boni, cum ardentem desideramus videre faciem Dei, in quia visione salutis æterna, et felicitas vera consistit: nasci solet fructus duplex, contemptus mundi et sollicitudo continua placendi Deo. Ac de contemptu quidem mundi, quod oritur ex ardenti amore Dei, res est apertissima, atque certissima. Primum enim habemus Christi sententiam in Evangelio: *Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget, aut unum sustinebit, et alterum contemnet.* Qui sicut autem duo domini docet, cum adjungit: *Non potestis Deo servire et Mammonæ,* per Mammonam vero intelligit divitias, sive potius concupiscentiam, divitiarum. Quod etiam dici potest de concupiscentia carnalium voluptatum, et de concupiscentia honorum, ac dignitatum: ex his enim tribus concupiscentiis componitur mundus, non mundus, qui complectitur cælum ac terram, et res alias a Deo creatas, de quo dicitur: *Et mundus per ipsum factus est:* sed mundus de quo idem Sanctus Joannes ait: *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ:* et paulo ante: *Si quis diligit mundum non est charitas Patris in eo.* Itaque duo domini sunt Deus, et mundus, qui diligit Deum, odit et contemnit mundum, qui diligit mundum odit, et contemnit Deum. Et potest rectissime dici de his duobus amoribus, quod Sanctus Augustinus dicit de amore sui, et de amore Dei: «Fecerant, inquit, civitates duas amores duo, civitatem terrenam amor sui usque ad contemptum Dei, et civitatem Dei amor Dei usque ad contemptum sui.» Amor enim sui sive amor proprius idem significat, quod concupiscentia

triplex, carnis, divitiarum et honorum. Amor enim sui radix est unde tres illi venenati rami, tres videlicet concupiscentiæ, oriuntur. Perspicuum est igitur ex doctrina supremi magistri, ex amore Dei nasci contemptum mundi et ex amore mundi nasci contemptum Dei. Ex quo sequitur, ut ille, qui ardentem diligunt Deum, ardentem etiam mundum oderint, et contemnant, ac nihili faciant. Hoc ipsum quod Christus docet, docent etiam exempla sanctorum, nulli enim vere sancti fuerunt, qui mundum non valde contempserint. Christus ipse rex, et princeps omnium sanctorum nihil commune cum mundo habere voluit, non divitias, non delicias, non pompas, non commoda ulla sed labores assiduos et dolores acerbissimos. Præcursor Domini sanctissimus in locis discretis habitans non modo divitias, et delicias non habuit, sed neque domum, neque vestes, neque cibos hominum habuit, contentus cilicio ex pilis camelorum pro vestibus et locustis, ac sylvestri melle pro cibo. Quid Apostoli? nonne Beatus Paulus de omnibus suis Coepostolis dicit: *Puto quod Deus nos Apostolos novissimos ostendit tanquam morti destinatos.* Et mox: *Usque in hanc horam, et esurinus, et sitivus, et nudus sumus, et colaphis cedimur, et instabiles sumus.* Et paulo post: *Facti sumus omnium peripsema,* id est, ramenta, et res vilissima, quæ projiciuntur, et conculcantur. En quam longe aberant a gloria mundana qui tanquam purgamenta hujus mundi habebantur, cum tamen essent in summo pretio apud Deum, et Angelos ejus? Omitto exempla Episcoporum, Sancti Martini, et aliorum, qui Christi paupertatem sectantes, nihil cum mundo voluerunt habere commune. Omitto Eremitas, Antonium, et similes, qui separati a mundo, vix necessaria ad vitam sustentandam capiebant: nec non Cænobitas, Benedictum, Franciscum, et alios innumerabiles, qui de paupertate, et humilitate inter se certare videbantur, quemadmodum de divitiis, et gloria certant, qui sunt de mundo. Omitto sanctos cæteros, qui ex amore divino mundi delicias et gloriam libentissime contempserunt. Accedit postremo etiam ratio manifesta: nam qui aliquid valde amant, illud iis optimum, et pulcherrimum apparet, et alia omnia quasi sordent, ac si parva, et deformia, ac despicabilia essent. Scribit Sanctus Augustinus de amico, et coævo, et cive quem unice diligebat: «Suavis mihi erat super omnes suavitate istius vitæ meæ.» Dein-

de addit, quid egerit eo defuncto: «Dolore, inquit, contenebratum est cor meum, et quicquid aspicebam, mors erat. Et erat patria supplicium et paterna domus mira infelicitas. Expetebant enim unumque oculi mei, et non dabatur mihi, et oderam omnia, quia non haberent eum.» Hæc ille qui satis aperte dicit, se ob amorem amici defuncti, odisse alia omnia, quia non habebant eum. Quod si faciebat hoc amor amicitiae, quid fecisset amor concupiscentiæ violentior atque tenacior? Et si hoc facit amor rei create: quid faciet amor Dei, qui ipsa est pulchritudo, ipsa suavitas, ipsa nobilitas, ipsa celsitudo, ipsa opulenta, ipsa bonitas? Illi experiantur, qui remoti a negotiis, in sancto otio, puris mentibus et purgato cordis oculo radios illius lucis accipere digni inveniantur. Neque tam miror, quod in mentis excessum rapiantur, quam quod post excessum illum, aliquid aliud videre vel cogitare sustineant. Magnus plane hic fructus lacrymarum est, qui mentem humanam liberare potest a visco tenacissimo concupiscentiæ mundialis. Sed non minus pretiosus fructus est sollicitudo placendi Deo. Qui enim Deum non diligunt, aut non valde diligunt, parum solliciti sunt, an ea quæ faciunt, aut loquuntur, aut operantur probet, vel improbet Deus. Ideo peccata peccatis quotidie addunt, sed qui Dei gratiam magnificiunt, atque eum ardentem diligentes, ab eo diligiti vicissim cupiunt solliciti semper sunt quomodo ipsi, et omnia sua placeant Deo. Hoc Deum velle Micheas admonet, cum ait: *Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te. Utique facere judicium, et diligere misericordiam, et sollicitum ambulare cum Deo tuo.* Virtus perfecta est miscere justitiam cum misericordia, quia justitia sine misericordia in crudelitatem degenerat, et misericordia sine justitia in dissolutionem. Ut autem aliquis integre justitiam cum misericordia servet, nihil est utilius quam sollicitum ambulare cum Deo suo, id est, semper habere Deum presentem ante oculos cordis, et sollicitè scrutari in omni verbo, et opere quid illi placeat. Hoc imperavit Dominus amico suo Abraham dicens: *Ambula coram me, et esto perfectus.* Hoc adimplebat Elias, cum dicebat: *Vivi Dominus, in cujus conspectu sto.* De hac re sollicitus erat Apostolus, cum diceret: *Bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad Dominum et ideo contentidimus sive absentes sive*

præsentes placere illi. Vere enim nihil magis excitat sollicitudinem serviendi, et placendi Domino, quam verus et magnus amor Dei, et desiderium adipiscendi illum, et in illo æternam requiem et verissimam felicitatem.

CAP. XI.

De undecimo fructu lacrymarum, qui est timor Domini castus, et filialis.

Duo postremi lacrymarum fontes, qui sunt incertitudo præsents gratiæ, et futura perseverantiæ, producunt fructum valde salutarem timorem videlicet et tremorem, qui necessarij sunt ad beatitudinem obtinendam. Neque hoc loco loquimur de timore servili, aut initiali, sed de timore sancto et casto, quam habet sponsa, quæ amat præsentiæ sponsi, et timet absentiam, non qualem habet adultera, quæ amat mariti absentiam, et timet præsentiæ. De hoc sancto timore dicit Apostolus: *Cum metu, et tremore salutem vestram operamini.* Et multo ante Propheta David: *Servite Domino in timore et exultate ei cum tremore.* Et alio loco: *Timete Dominum omnes sancti ejus.* Et: *Beatus vir, qui timet Dominum, in mandatis ejus cupit nimis.* Neque alia de causa Deus voluit esse incertam gratiæ præsentiæ, et perseverantiæ in bono, nisi ad excutiendum torporem et ingenerandum timorem et ad elationem vitandam, et humilitatem sectandam. De qua re sic loquitur Sanctus Augustinus in libro de correptione, et gratiæ: «Propter hujus utilitatem secreti multa dicuntur, ne forte quis extollatur, sed omnes, etiamsi bene currant, timeant, dum occultum est quo perveniunt.» Sed quamquam certitudo de præsentiæ gratiæ, et perseverantiæ hic in peregrinatione haberi non possit, non ideo tamen pii viri nimis anxii, et quasi desperandi esse debent. Non enim desunt iis qui cum bona conscientia, et sollicitudine Domino serviunt, signa, sive argumenta multa, unde confidant, et in spe gaudeant, se a Domino diligî, et finem usque cum Dei adjutorio perseveraturos. Sic enim loquitur Sanctus Bernardus in sermone primo de Septuagesima: «Quis potest dicere, ego de electis sum, ego prædestinatus ad vitam, certitudinem utique non habemus, sed spei fiducia consolatur nos.» Et in epistola ad Thomam

præpositum: «Datur, inquit, aliquid præsentiæ de sua ipsius futura beatitudine, quemadmodum ab æterno latuit in justificante, plenius appariturum in beatificante de qua tamen jam percepta summet ex parte notitia, iuterim quidem gloriatur in spe, nondum tamen in securitate.» Neque solus Sanctus Bernardus in tota illa epistola mirifice consolatur eos, qui nimia tristitia quasi absorbentur ob incertitudinem gratiæ, vel perseverantiæ: sed etiam Spiritus sanctus in Scripturis divinis docet, ex bona conscientia, contritione, ex charitatis actibus, ex patientia in adversis nasci letitiam et spem magnam salutis, et ejusmodi pignora, quæ satis sint ad animum a timore nimio liberandum. Nam de bona conscientia scribit Apostolus: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ,* et S. Joannes: *Si cor nostrum, non repperiderit nos, fiduciam habemus apud Deum.* De contritione scribit Salomon: *Cor quod novit amaritudinem animæ suæ, in gaudio ejus non miscbitur alienus.* Vere enim incredibilis lætitia oritur ex eo, quod quis sentiat, se amarissime peccata sua deslere. Porro charitas nihil prius gignit, quam pacem et gaudium: sic enim loquitur Apostolus: *Fructus spiritus est charitas, gaudium paz.* Denique ex patientia solidissima oritur consolatio. *Tribulatio, inquit Apostolus, patientiam operatur, patientiæ probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.* Et: *Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* Et S. Jacobus: *Omne gaudium existimate, fratres, cum in tentationes varias incideritis: scientes, quod probatio fidei vestræ patientiam operatur, patientiæ vero opus perfectum habet.* Et ante hos omnes Propheta David: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationem tuam lætificaverunt animam meam.* Hæc pauca adscribere volui, ut lectores intelligant, sic a nobis laudari timorem, tamquam optimum fructum lacrymarum, ut non excludamus fiduciam, et sic laudari fletum, et suspiria, ut non excludamus gaudium, et letitiam. Spes enim, et gaudium spiritus ab eodem Spiritu sancto procedunt, a quo procedit timor Domini, et gemitus columbæ.

CAP. XII.

De duodecimo fructu lacrymarum, quæ est facilis impetratio donorum divinatorum.

Postremus lacrymarum fructus est earum valor, et pretium: vix enim credi potest, quantam vim habeant lacrymæ apud Deum. Id primum demonstrari potest ex verbis et modo loquendi Scripturarum sanctarum. In libro primo Regum, Anna, Samuelis mater, post longam sterilitatem oravit ad Dominum, et impetravit prolem, eamque valde insignem, videlicet Samuelem Prophetam, et Judicem totius populi, virum sanctissimum et nobilissimum. Ac ut indicaret Scriptura, quæ fuerit potissima impetrationis, addit, *Fleus largiter.* Itaque non oravit solum Anna, sed oravit fleus largiter, atque illa fuit pluvia, quæ germinare fecit sterilem agrum. In Psalmis David sæpe dicit, Deum non tam orationem audivisse, quam lacrymas vidisse, vel vocem lacrymarum audivisse. *Posuisti, inquit, lacrymas meas in conspectu tuo, et alibi: Auribus percipe, inquit, lacrymas meas.* In quem locum Cassiodorus scribens non timuit dicere, violentas esse in precibus lacrymas. Ezechias rex, Isaia teste, ægrotavit ad mortem et oravit ad Dominum, et flevit fletu magno; statim autem Dominus Ezechiæ per Isaiam respondit: *Audici orationem tuam, et vidi lacrymas tuas. Ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos.* Sed insignis locus est apud Ecclesiasticum: *Non despiciat Deus preces pupilli: nec viduam, si effundat loquelam gemitus.* Admiranda proressus vis lacrymarum apud Deum: cum tam aperte promittat Spiritus sanctus non contemnendam a Deo viduam, si lacrymis potius, quam verbis loquatur. Pergit ibidem Ecclesiasticus: *Nonne lacrymæ viduæ ad maxillam descendunt, et exclamatio ejus super deducentem eas?* Hoc est, lacrymæ quidem ad maxillam descendunt, sed exclamatio viduæ per vocem lacrymarum ascendit ad Deum contra eum, qui viduam opprimens, ab ea lacrymas exprimit. Quod clarius habetur in sequenti versiculo, qui videtur esse superioris explicatio: *A maxilla enim, inquit, ascendunt, usque ad cælum, et Dominus exauditor non delectabitur in illis, id est, lacrymæ descendunt ad terram, sed virtus earum ascendit usque ad cælum, ad aures videlicet Domini sabaoth, qui non delectabitur in illis; vel (ut alii codices habent) Delectabitur*

in illis. Utraque enim lectio vera est, siquidem non delectatur Deus in lacrymis viduæ, quatenus earum causa est crudelitas opprimenti; sed in eis delectatur, quatenus sunt orationis condimentum: qui enim orat cum lacrymis, testatur se serio orare, et adjutorium Altissimi toto corde implorare. Huc pertinet, quod matri Sancti Augustini assidue, et ubertim fletu coram Deo, ut conversionem ejus ab hæresi Manichæorum ad fidem Catholicam impetraret, quidam pius Episcopus dixit: «Vade a me, ita vivas, fieri enim non potest, ut filius istarum lacrymarum pereat.» Quod illa sic accepit, quasi oraculum de cælo sonisset. Addit postremo verba S. Athanasii in vita S. Antonii ubi describens efficaciam lacrymarum S. Antonii apud Deum, «Ad primas, inquit, rogantis lacrymas, in orationis loco fons ebulliens erupit,» patiebantur enim Monachi penuriam aquæ in æremo; sed beatus Antonius paucis lacrymis fontem aquarum continuo impetravit.

Atque hæc de efficaciâ lacrymarum, quibus si adjungantur, quæ supra scripsimus in primo capite hujus libri, mirum erit, si lector, non vehementissime admiretur potentiam et efficaciam lacrymarum.

Restant pauca de præfio et dignitate lacrymarum quæ ex uno Sancto Gregorio peti possunt. Is enim explicat in homilia postrema super Ezechielem mysteria duorum altarium, qui erant in templo Domini quorum unum erat in atrio æreum, in quo credebantur carnes hostiarum, alterum aureum in ipso tabernaculo ante arcam, in quo credebantur aromata. Scribit autem hic Beatissimus Doctor altare æreum esse homines penitentes, qui ex timore pænæ lacrymas fundunt, altare aureum esse viros perfectos, ex quorum cordibus lacrymas exprimit amor divinus. Sed ipsum Doctorem magnum audiamus. «Quid est, inquit, fratres carissimi quod foris cremantur carnes, intus aromata, nisi hoc, quod quotidie videmus, quia duo sunt compunctionis genera? Quia alii adhuc per timorem plangunt, alii vero jam se per amorem in lamentis afficiunt. Multi namque peccatorum suorum memores, dum supplicia æterna pertimescunt, quotidianis se lacrymis affligunt: plangunt mala quæ fecerunt, et incendantur vitia igne compunctionis, quorum adhuc suggestiones in corde patiuntur. Quid isti, nisi altare sunt æreum, in quo carnes ardent, quia adhuc

ab eis carnalia opera planguntur? Alii vero carnalibus vitis liberi, aut longis jam fletibus securi, amor flamma in compunctionis lacrymis inardescunt, celestis patriæ præmia cordis oculis aspiciunt, supernis jam civibus interesse concupiscunt: dura eis apparet servitulus longitudo peregrinationis suæ: regem in decore suo videre desiderant, et flere quotidie ex ejus amore non cessant. Quid isti nisi altare sunt aureum, in quorum corde aromata incensa sunt, quia virtutes ardent? » Hæc ille. Ex cuius verbis colligimus, lacrymas sanctas esse sacrificium acceptabile Domino juxta illud Propheta, *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*. Et quidem lacrymas penitentium esse sacrificium agnorum, et arietum in altari aëreo, atque in atrio crematorum, sed lacrymas amoris, ac desiderii videndi Deum, esse sacrificium aromatum pretiosorum, in altari aëreo in ipso propitiatorio incensorum. Quo sacrificio nihil est pretiosius, nihil sublimius, nihil Deo gratius, vel magis acceptum. Sacrificium enim offertur soli Deo in signum supremæ illius majestatis, et de Passione Christi, quæ mundum reconciliavit Deo, dicit Apostolus, eam fuisse oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis. Quamvis autem omnia vera sacrificia fuerint acceptissima Deo, quippe supremam ejus celsitudinem protestantia, tamen super omnia gratissimum fuit, utpote nobilissimum et purissimum, sacrificium thuris, quod solus Pontifex semel in anno intra propitiatorium, et in altari aëreo offerebat, ut Apostolus explicat in epistola ad Hebræos. Cogita igitur, quam grata sint Deo

lacrymæ penitentium, quæ sacrificiis comparantur, et cuius pretii sint lacrymæ perfectorum ex amore et desiderio prodeuntes, quæ cum sacrificio thymiatis omnium nobilissimo conferuntur. Hæc igitur est dignitas, hæc excellentia, hoc pretium lacrymarum. Quod si mortales perpendere, ac serio cogitare, intelligerent profecto beatos esse qui lugent, et lacrymas sanctas pro nullis sæculi voluptatibus sive deliciis commutarent.

Claudere placet hunc librum verbis Beati Laurentii Justiniani: « Nemo ad Deum aliquando flens accessit, qui non quod postulavit accepit. Nullus ab eo beneficia dolenter optavit, qui non impetravit. Ipse enim qui consolatur flentes, dolentes curat, pœnitentes informat. O lacryma humilis, tua est potentia, tuum regnum. Tribunal Judicis non vereris; amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis. Non est, qui te ad Deum accedere vetet; si sola intres, vacua non redibis. Quid plura? vincis invincibilem, ligas omnipotentem, inclinas Filium Virginis, aperis cœlum, fugas diabolum. Tu cibus animarum, roborator sensuum, abolitio delictorum, vitiorum exterminium, virtutum prævia, gratiæ socia, reflectio mentium, et lavacrum culparum. Tu odor vite, sapor spiritus, gustus indulgentiæ, sanitas redeuntis innocentie, reconciliationis jucunditatis, serenatæ conscientie suavitas et electionis æternæ spes valida. Qui te orationis suæ comitem habebit, gaudeat, quia post orationem securus abit. Amen. »

DE

SEPTEM VERBIS

A CHRISTO IN CRUCE PROLATIS

LIBRI DUO